බුදුන් වහන්සේ දුටු සැබෑ ලෝකය කුමක්ද?

අප ජීවත් වන ලෝකය ඝන, ස්ථිර සහ පුරෝකථනය කළ හැකි එකක් ලෙස අපට හැඟේ. එහෙත් බුදු දහම යනු අපගේ මෙම මෙම රාමුවට ගලපා ගත යුතු තවත් එක් දර්ශනයක් නොවේ. එය එම රාමුවම ප්‍රශ්න කරන, පෙර නොඇසූ විරූ ඥානයක් (පෙර නොඇසූ විරූ ඥානයක්) වෙතට දොරටුවකි. මේ ගන් දොරටුවකි. මේ ඉදිරිපත් කිරීම, එම සැබෑ ලෝකය දැකීමේ ගමනයි.

NotebookLM

අපගේ ඔරලෝසු ලෝකය: ස්වකීය රාමුව.

අප සියල්ලෝම ලෝකය තේරුම් ගන්නේ අපගේම රාමුවක් (ස්වකීය රාමුව) තුළ සිටය. මෙම රාමුව පදනම් වී ඇත්තේ:

* ස්ථීර "මම": වෙනස් නොවන ආත්මයක් (සක්කාය දිට්ඨිය) පිළිබඳ විශ්වාසය.
* රේඛීය කාලය: අතීතය, වර්තමානය සහ අනාගතය යනු එකිනෙකින් වෙන් වූ, පිළිවෙලකට ගලා යන සංකල්පයක් බව.
* ඝන වස්තූන්: ලෝකය යනු ස්වාධීනව පවතින, වෙන් වෙන් වූ වස්තූන්ගේ එකතුවක් බව.

අප ධර්මය තේරුම් ගැනීමට උත්සාහ කරන්නේද, මෙම යාන්ත්‍රික ලෝක දෘෂ්ටියට එය ඇතුළත් කරමිනි.

NotebookLM

පටිච්ච සමුප්පාදය යනු හේතුඵල දාමයක් නොවේ.

පොදුවේ පටිච්ච සමුප්පාදය ලෙස හඳුන්වන අවිද්‍යාව, සංඛාර, විඤ්ඤාණ ආදී අංග 12, පටිච්ච සමුප්පාදය **නොවේ**. ඒවා `**පටිච්ච සමුප්පන්න ධර්ම**'—එනම්, පටිච්ච සමුප්පාදය නිසා හටගත්, සකස් වූ වූ ධර්මතාවයන්ය.

NotebookLM

සකස් වූ දේ සහ සකස් වීමේ ක්‍රියාවලිය.

සකස් වූ දේ

සකස් වීමේ ක්‍රියාවලිය

අපගේ වරද නම්, සකස් වූ ධර්ම (පටිච්ච සමුප්පන්න ධර්ම`) දෙස බලා එය ක්‍රියාවලිය යැයි සිතීමයි.

* පටිච්ච සමුප්පන්න ධර්ම: ජාතිය, ජරා-මරණය වැනි හටගත්, ලැබුණු, සකස් වෙච්ච දෙයක්. මේවා අපගේ රාමුවට හසුවන, අපට “හම්බවෙන” දේවල්ය.
* පටිච්ච සමුප්පාදය: `ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින බව´ දැකීමයි. මෙය සකස් වෙච්ච දෙයක් නොවේ; එය සකස් වීමේ, හටගැනීමේ ක්‍රියාවලියයි. “ජාති පච්චයා ජරා මරණං” යනු මෙම ක්‍රියාවලියයි.

NotebookLM

කාලයේ මායාව: හේතුව සහ ඵලය එකට නොපෙනෙන්නේ ඇයි?

මැටි (හේතුව)

කෝප්පය (ඵලය)

අපගේ සාමාන්‍ය දැක්මට අනුව, හේතුව සහ ඵලය එකම මොහොතක පැවතිය නොහැක.

* මැටි (හේතුව) දකින විට, කෝප්පය (ඵලය) තවමත් හටගෙන නැත (අපාත භූතං). එය අනාගතයයි.
* කෝප්පය (ඵලය) දකින විට, එය සෑදූ මැටි ටික නැතිවී ගොසිනි (නිරුද්ධං). එය අතීතයයි.
* අපට කිසිවිටෙකත් “හේතුවෙන් ඵලය උපදින බව” එකම මොහොතක හසු නොවේ. අපට හමුවන්නේ හේතුවෙන් පසුව එන ඵලයක් පමණි.

NotebookLM

"මේ ඇති කල්හි, මේ වෙයි": පච්චුප්පන්න යථාර්ථය.

පටිච්ච සමුප්පාදය යනු අතීත හේතුවක් නිසා අනාගතයේ ඵලයක් ලැබීමක් නොවේ. එය වර්තමාන මොහොතේ (**පච්චුප්පන්න**) සිදුවන ප්‍රත්‍යක්ෂයකි.

- **ලෝකයේ දැක්ම**: හේතුවෙන් **පස්සේ** ඵලය හටගනී. (A leads to B).
- **සත්‍ය දර්ශනය**: හේතුව ඇති තැනම ඵලය හටගනී. **ඉමස්මිං සති ඉදං හෝති**. (A and B co-arise).

මෙය දැකිය හැක්කේ ලෝකයෙන් එතෙර වන ප්‍රඥා ඇසට (**පඤ්ඤා චක්ඛුය**) පමණි.

NotebookLM

ජාතිය සහ ජරා-මරණය: එකම කාසියේ දෙපැත්ත.

ලෝකයේ දැක්ම

උපත සිදුවේ.
කාලය ගෙවී යයි.
මරණය සිදුවේ.
එය රේඛීය ගමනකි.

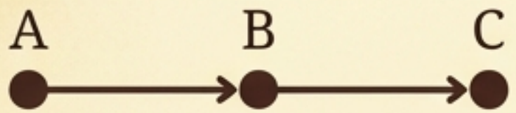

සත්‍ය දර්ශනය

‘ජාති’ (හටගැනීම) නම් වූ ස්වභාවය තුළම ‘ජරා-මරණ’ (දිරායාම හා නැතිවීම) යන ස්වභාවය අන්තර්ගතය. හටගන්නා මොහොතේදීම එහි නැසීමේ ප්‍රත්‍යය ද පවතී. ඒවා වෙන් කළ නොහැකි, එකම මොහොතේ යථාර්ථයකි.

NotebookLM

"ජාති" යනු කුමක්ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ ‘ජාති’ යන්න විග්‍රහ කරන්නේ මවකගේ කුසෙන් බිහිවීමක් ලෙස පමණක් නොවේ. එය වඩාත් ගැඹුරු ක්‍රියාවලියකි.

නිවැරදි විග්‍රහය:

‘යා තේසං තේසං සත්තානං තම්හි තම්හි සත්තනිකායේ ජාති, සංජාති, ඔක්කන්ති, අභිනිබ්බත්ති, බන්ධානං පාතුභාවෝ, ආයතනානං පටිලාභෝ.’

සරලව: එය සත්වයන්ගේ හටගැනීම, පහළ වීම, (ගර්භාෂයකට) බැසගැනීම, ස්කන්ධයන්ගේ පහළ වීම සහ ආයතනයන්ගේ ප්‍රතිලාභයයි. මෙම ජාතියේ ස්වභාවය තේරුම් ගැනීමට, එහි ප්‍රත්‍යය වන ‘භවය’ දෙස බැලිය යුතුය.

NotebookLM

භව ප්‍රත්‍යයෙන් ජාති: පැවැත්මේ ස්වභාවය.

‘ජාතිය’ හටගන්නේ ‘භවය’ (භව) ඇති තැනයි. භවය ඇතිවී, පසුව ජාතිය ඇතිවීමක් නොවේ.

* බුදුරජාණන් වහන්සේ භවය විග්‍රහ කරන්නේ ‘කාම භව, රූප භව, අරූප භව’ වශයෙනි.
* මෙම සූත්‍ර විග්‍රහයේදී කර්මය (කර්ම) ගැන සඳහන් නොවේ. අපට තේත නිසා කර්මය වැනි බාහිර සංකල්ප ඇතුළත් කිරීම, බුද්ධ වචනය වෙනස් කර තමන්ගේ රාමුවට ගැලපීමකි.
* වැදගත්ම දෙය: බුදුරජාණන් වහන්සේ ‘ලෝක’ (world) යන්න නොව ‘ධාතු’ (element) යන්න භාවිතා කරයි. එයින් අදහස් වන්නේ ස්ථිර ස්ථානයක් නොව, පැවැත්මේ ස්වභාවයක් බවයි.

NotebookLM

ප්‍රඥාවේ ඇස සහ අවිද්‍යාවේ මනස.

ප්‍රඥාව: අවිද්‍යාව දුරු වූ විට පහළ වන ඥානයයි. අවිද්‍යාවෙන් සකස් වූ උපකරණයකින් (මනසින්) අවිද්‍යාවෙන් මිදිය නොහැක.

මනස: අපගේ මනස සහ සිතුවිලි, පටිච්ච සමුප්පාද දාමයේම කොටසකි (නාමරූප -> සළායතන -> ඵස්ස...). එහි පදනම දුක්ඛ සත්‍යය පිළිබඳ නොදැනුවත්කමයි ('අවිද්‍යාව').

පටිච්ච සමුප්පාදය යනු මනසින් (මනස) සිතා තේරුම් ගත හැකි දෙයක් නොවේ. එය ප්‍රඥාවෙන් (ප්‍රඥාව) දැකිය යුතු දෙයකි.

NotebookLM

සත්‍ය දර්ශනය: ස්වකීය රාමුවට වදින පහරක්.

සැබෑ ධර්ම ශ්‍රවණය යනු අප දන්නා දේ තහවුරු කිරීමක් නොවේ. එය අපගේ මුළු ලෝක දෘෂ්ටියටම එල්ල කරන ප්‍රහාරයකි (ස්වකීය රාමුවට පහරක්).

* යම් දහමක් ඇසීමේදී ඔබට පහසුවක්, "මම දන්නා දේ හරි" යන හැඟීක් එන්නේ නම්, එයින් සිදුවන්නේ ඔබේ ආත්ම දෘෂ්ටිය (සක්කාය දිට්ඨිය) තව තවත් ශක්තිමත් වීමයි.
* සත්‍යය හමුවන විට, "මම" සහ "මගේ දැනුම" යන පදනම දෙදරා යයි. එම දෙදරා යාමයි නුවණකා යාමයි නුවණින් විමසීමට (යෝනිසෝ මනසිකාරය) මග පාදන්නේ.

NotebookLM

බුදුන් දුටු ලෝකය: ගතික, අනාත්මීය නර්තනයක්.

බුදුන් වහන්සේ දුටු ලෝකය යනු වෙන් වෙන් වූ වස්තූන්ගෙන් පිරුණු, රේඛීය කාලයක පවතින තැනක් නොවේ. එය,

- **ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින ඛව** නම් වූ නිරන්තර ක්‍රියාවලියකි.
- ස්ථිර "මම" කෙනෙකුගෙන් තොර, අනාත්මීය වූවකි.
- හේතු ඇති කල්හි හටගෙන, හේතු නැති කල්හි නිරුද්ධ වන, ගතික සහ ගලායන යථාර්ථයකි.

මෙම දර්ශනය තුළ, දුක්ඛයේ හේතුව සහ නිරෝධය යන දෙකම එකවර ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ.

NotebookLM